

Sak 007/04**Høring - NOU 2003:14 Bedre kommunal og regional planlegging etter plan- og bygningsloven**

Arkiv

Arkivsaksnr.

SF-008, ENAVN-

2004000622

Saken påbegynt 25. februar 2004 kl. 11.50.

I Dokumentliste

Nr	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1			NOU 2003:14 Bedre kommunal og regional planlegging etter plan- og bygningsloven II ⁷ . Planlovutvalgets andre delutredning. Levert/sendt ut tidligere.
2	20.05.2003	Miljøverndepartementet	angående høring
3			NOU 2001:7 Bedre kommunal og regional planlegging etter plan- og bygningsloven ⁸ . Planlovutvalgets første delutredning. Sendt ut tidligere
4			Planlovutvalgets første utredning, sendt ut tidligere
5			Sak R 68/01 NOU 2001:7 Bedre kommunal og regional planlegging etter plan- og bygningsloven – høring. Sametingets uttalelse til Planlovutvalgets første delutredning. Doknr: 01/1483-6
6			Utkast til lovtekst – plan- og bygningsloven
7			Folkerettslig vurdering av forslaget til ny Finnmarkslov, av Hans Petter Graver og Geir Ulfstein ⁹ . Sendt ut tidligere, men her er et utsnitt med aktuell tekst i planlovsammenheng.

⁷ <http://www.odin.dep.no/md/norsk/publ/utredninger/nou/022001-020008/>⁸ <http://www.odin.dep.no/md/norsk/publ/utredninger/nou/022001-020005/>⁹ Utredningen i sin helhet: <http://www.odin.dep.no/jd/norsk/publ/rapporter/012101-220018/>

Sign: _____/_____

Møtesekretærer: Inga Hætta Skarvik/Pål Nilsen Møteboken består totalt av 80 sider

II Forslag og merknader

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget

Innledning

Planlovutvalget (PLUT) har lagt frem et omfattende og grundig arbeid som munner ut i et utkast til ny planlov. Sametinget er positivt til at utvalget har lagt til grunn at Sametinget har en særskilt plass i plan og arealsammenheng, og at dette er innarbeidet i forslaget til ny lov. Sametinget er tilfreds med at noen av våre innspill er tatt med i lovforslaget.

Sametinget finner det positivt at lovutvalget har foreslått en lov som er bygget opp med en enklere struktur og et og et enklere språk enn dagens plan- og bygningslov.

Vi har i det følgende en del kommentarer til NOU 2003:14, enkelte bestemmelser i lovutkastet og prosessen.

Lovprosessen så langt

Sametingets deltakelse i lovprosessen så langt har vært deltakelse i referansegruppen for lovutvalget. Utvalgets involvering av referansegruppen har under arbeid med den andre delinnstillingen vært begrenset. Sametinget har flere ganger henvendt seg til regjeringen med ønske og krav om å få delta i lovutvalget, dette kravet har ikke blitt etterkommet.

Fra Sametingets side må vi understreke at også det samiske samfunnet, som alle andre samfunn er bredt sammensatt. Vi viser til at det selvfølgelig er ulike nærings- og samfunnsinteresser i det samiske samfunnet, det er disse inntressene vi gjerne skulle ha kunnet vært med å styrket og utviklet gjennom det viktige arbeidet med en ny planlov. Vi nevner her samiske næringer som kyst- og fjordfiske, ulike utmarksnæringer, kombinasjonsnæringer, jordbruk og reindrift, i tillegg nevnes kulturminner, kulturlandskap, biologisk mangfold.

Det er positivt at reindriftnæringen gjennom sin næringsorganisasjon NRL har fått muligheten til å delta i lovarbeidet, og representanten for NRL har etter det vi kan se gjort et bra arbeid i utvalget. Dette tross for at vedkommende kom sent inn i utvalget.

Sametinget har i ettertid blitt gjort kjent med at Miljøverndepartementet i juli 2003 har sendt ut deler av loven på høring. Vi beklager at vi aldri har vært med på denne høringen. Vi har derfor valgt å kort kommentere enkelte av bestemmelsene som tidligere har vært på høring.

Vi imøteser et nødvendig og god samarbeid mellom regjeringen og Sametinget i det videre lovarbeidet. Vi viser til punkt 3.7 nedenfor.

Kap 7.24 Samiske interesser i NOU 2003:14

Lovutvalget har et eget kapittel som omhandler samiske interesser. Her vises det til at plansystemet i loven vil være et sentralt virkemiddel for å følge opp de internrettslige og internasjonale

Sign: _____/_____

forpliktelsene myndighetene har i forhold til samene når det gjelder utbygging, vern og samfunnsforming i de samiske områdene. I kapittel 7.24 heter det videre: ”Utvalget mener at Grunnloven § 110a og internasjonale regler forplikter både kommunale, regionale og statlige myndigheter til å ta hensynet til samisk kultur, næring og samfunnsliv opp til særskilt behandling og vurdering i samfunnsplanleggingen generelt, og i arealplanleggingen. Dette vil gjelde i de kommuner og regioner der det er tydelige samiske interesser, og ellers i plansaker som berører den samiske befolkningen spesielt. De samiske interessene må ha mulighet til å komme fram i planprosessen. Og hensynet må tillegges en slik vekt ved avveiningen at samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv bevares eller fremmes gjennom planene, og ikke trues.”

Utvalget har videre en uttalelse om at det ikke er lett å skille mellom samiske interesser og alminnelige samfunnsinteresser, det nevnes eksempler som ”alminnelige næringsinteresser som samer har felles med nordmenn, eller den alminnelige interessen for vern av kulturlandskap og kulturminner. Det vil også nødvendigvis være slik at det er delte meninger og ulike interesser mellom forskjellige grupper av den samiske befolkningen. Det er viktig for planleggingen at slike forskjeller kommer fram, og at det kan tas hensyn til dem. Utvalget legger til grunn at det må være Sametinget som har autoritet til å identifisere og uttrykke de samiske interessene i plansammenheng i slike situasjoner.

Utvalget er kjent med diskusjonen om Sametingets rolle i forhold til reindriften. Utvalget har inntatt en bestemmelse (§ 2-4) som gir Sametinget samme rettigheter og plikter til deltakelse i planleggingen som statlige organer.”

Sametinget ser at lovutvalget har bidratt til at samiske interesser er synliggjort i loven og til at Sametingets rolle på enkelte punkter hva gjelder plan og areal saker er blitt klargjort. Vi anser dette som positivt. Det er videre positivt at det understrekes fra utvalgets side at Grunnloven og internasjonale konvensjoner forplikter myndigheter på alle nivåer til å ta særskilt hensyn til samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv.

Det vi imidlertid er bekymret over er uttalelsen om at det er vanskelig å skille samiske interesser fra andre interesser. Vi vil her vise til at samiske interesser, næringer, kulturutøvelse og samfunnsliv er – som vi tidligere har understreket like sammensatt som i andre samfunn.

Slik vi ser det er ikke dette utredet av utvalget. Vi er derfor bekymret for hvordan en ny plan- og bygningslov, dersom det ikke blir foretatt endringer og presiseringer, vil bli fulgt opp i forhold til for eksempel samiske kombinasjonsnæringer, utmarksnæringer som jakt, fiske og fangst, og kyst- og fjordfiske.

Sametinget vil understreke at inngrepsvernet samene har som følge av i Grunnlovens § 110a gjelder samene som folk, og dermed også for de ulike måter å leve på. Vi viser samtidig til en rekke viktige bestemmelser i ILO 169 som artikkel 8 (sedvaner og sedvanerett, egne skikker), artikkel 7 (rett til deltakelse i utviklingsplaner mm) artikkel 13 (respekt for den særlige betydning av landområdene, åndelige verdier etc) samt artikkel 23 (naturliv og naturbeholdning m.m). Alle disse artiklene som verner om ikke bare tradisjonell samisk bruk, men som legger også til grunn at også urfolk har en dynamisk utvikling.

Sign: _____/_____

ILO artikkel 14 har et krav om at myndighetene foretar en identifisering av ulike samiske områder, herunder ulike typer samisk bruk. Dette er ikke gjort. Sametinget har vist til dette en rekke ganger, særlig i forbindelse med regjeringens arbeid med finnmarkslov.

At dette er en mangel på oppfyllelsen av folkeretten er nå også påpekt av to regjeringsoppnevnt eksperter Hans Petter Graver og Geir Ulfstein¹⁰. Vi mener at ved å foreta en identifisering slik ILO krever vil man kunne kartlegge og klargjøre samisk bruk. Så lenge de ulike typene samisk bruk ikke er kartlagt, vil det nødvendigvis bli vanskelig for planmyndighetene å forvalte samisk bruk.

Sametinget viser og til NOU 2001:34¹¹ der det gjøres rede for enkelte samiske sedvaner og rettsoppfatninger i Finnmark. Utredningene viser at den ulike samiske bruken av ressursene har sitt grunnlag i bestemte rettsoppfatninger blant den samiske befolkningen, og at disse rettsoppfatningene var "gjeldende rett" for samene som bebodde og bebor disse områdene.

Sametinget har i sin høringsuttalelse til planlovutvalgets første delutredning NOU 2001:7 understreket nødvendigheten av at utvalget foretar en grundig gjennomgang av de folkerettslige forpliktelsene man står overfor når det er tale om plan- og arealspørsmål, vi viste særskilt til statens urfolksrettslige forpliktelser. Planlovutvalget har en opprømsing av en rekke aktuelle folkerettslige forpliktelser som beskytter og verner om samenes rettigheter i pkt 7.24. Imidlertid foretar ikke utvalget noen gjennomgang og drøfting av konvensjonene.

Sametinget ser helt klart at det er behov for en presisering i lovteksten hva gjelder spesielt samisk utmarksbruk basert på alders tids bruk, materiell tilknytning og åndelig tilhørighet til områdene, jf. ILO artikkel 13. Under en hver omstendighet er det behov for at det gjøres rede for de ulike samiske interesser i det videre lovarbeidet. Man kan spørre seg hvordan planmyndighetene skal forholde seg til annen samisk bruk av områdene enn reindrift dersom det ikke er redegjort for dette noen steder. Det er videre behov for en nærmere gjennomgang av de folkerettslige forpliktelsene man er bundet av i forhold til samene og konsekvensene av dette i plan- og areallov sammenheng.

Kap 7.3 Reindrift i NOU 2003:14

Planlovutvalget har gjort et omfattende arbeid hva gjelder å sikre reindriften arealinteresser. Det er i hovedtrekk forsøkt sikret ved at man innenfor det vi kjenner som LNF-områder har påført en R for reindrift, slik at det nå er LNRF.

Reindriften blir på denne måten mer synliggjort, noe som igjen vil føre til en sikring av reindriften arealbehov, samtidig som dette ventelig vil føre til at bevisstheten omkring dette behovet blir større. Utvalgets forslag til samordning på tvers av kommune- og fylkesgrenser vil bidra til at reindriften blir tatt hensyn til på en annen måte enn tidligere.

Plan- og bygningsloven er et viktig virkemiddel for å sikre arealgrunnlaget i reindriften. Loven innebærer at reindriftssamene skal medvirke i planprosessene gjennom høringer og kommunikasjon med vedkommende planmyndighet. Distriktsstyrene i berørte reinbeitedistrikt er høringsinstans

¹⁰ Utredningen i sin helhet: <http://www.odin.dep.no/jd/norsk/publ/rapporter/012101-220018/>

¹¹ <http://www.odin.dep.no/jd/norsk/publ/utredninger/NOU/012001-020016/>

som rettighetshavere. I henhold til reindriftsloven skal distriktet ha utarbeidet en distriktsplan som bl.a. viser arealbruken i distriktet. Områdestyrene medvirker som statlig fagmyndighet i planprosessene, og har adgang til å reise innsigelse mot planvedtak slik at vedkommende plan sendes Miljøverndepartementet, eventuelt regjeringen, til endelig avgjørelse.

Sametinget er positiv til at det for reindriften er foreslått særskilte bestemmelser i den nye plan- og bygningsloven som bidrar til en sikring av reindriften, og det er svært viktig at reindriften nedarvete rettigheter blir synliggjort. Vi har fått forståelsen av at utvalget i stor grad har fulgt de faglige råd som er gitt i forbindelse med reindriftsspørsmål, dette er betryggende og positivt.

Enkelte av bestemmelsene i lovutkastet

Lovens formål § 1-1

Planlovutvalget foreslår blant annet i lovens formål at: ”Den (loven) skal sikre vern av verdifulle landskap og natur- og kulturmiljøer og sikre naturgrunnlaget for samisk kultur.” Lovutvalget har drøftet spørsmålet i kap 7.24. I lovforslagets motiver, se NOU 2003:14 side 242, heter det at ”Samisk kultur og livsstil har alltid vært sterkt knyttet til naturen, til dels sårbar natur, og er derfor svært avhengig av en god og riktig naturressursforvaltning. Samisk kultur og samfunnsliv er under press fra det norske storsamfunnet.

Samisk kultur er beskyttet både av Grunnloven § 110a og av internasjonale konvensjoner, i første rekke FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter og ILO-konvensjonen om urfolks rettigheter. Myndighetene må følge opp disse forpliktelsene ved å ta særlige hensyn til det samiske i samfunnsplanleggingen generelt, og i arealplanleggingen i områder med betydelige samiske interesser spesielt. Dette bør understrekes ved at hensynet til samisk kultur nevnes særskilt i formålsparagrafen.”

Planlovutvalget har i siste ledd tatt med en bestemmelse om forholdet til internasjonale avtaler, den lyder: ”Loven skal sikre norsk gjennomføring av internasjonale avtaler innenfor lovens virkeområde.” Utvalget sier at hensikten med bestemmelsen er å markere at Norge har internasjonale forpliktelser på felter som omfattes av plan- og bygningsloven, og at mange av disse forpliktelsene må vare helt eller delvis gjennom denne loven og praktiseringen av den. Videre sies det at de internasjonale reglene vil også kunne ha betydning for hva som gyldig kan vedtas med hjemmel i loven, og for tolkningen av bestemmelser i loven.

Sametinget er positiv til at man i lovens formålsbestemmelse legger vekt på at naturgrunnlaget for samisk kultur skal sikres. Det vises til at også Samerettsutvalget har foreslått noe tilsvarende når det gjelder plan- og bygningsloven¹². Sametinget er også tilfreds med at det i motivene henvises til Grunnloven § 110a, FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter (SP) og ILO-konvensjonen om urfolks rettigheter, og at det vises til at ”myndighetene må ta særlig hensyn til det samiske...”. Sametinget viser til at dette er i tråd med det som følger av Grunnlovens § 110a, jf SP artikkel 27. Vi vil minne om at disse to bestemmelsene skal tolkes likt, videre at SP artikkel 27 er en del av norsk rett, jf menneskerettsloven § 2.

¹² Se NOU 1997:4, punkt 8.5.1

Det er veldig viktig for Sametinget at helheten og mangfoldet i den samiske kulturen kommer frem, og at det kommer frem at hva som skal sikres. Det som etter vår vurdering fremdeles mangler etter at utvalget har avsluttet sitt arbeid, er en nøyere gjennomgang av bestemmelsene det henvises til i motivene i sammenheng med samiske kultur og interesser. Vi mener det vil være vanskelig for de ulike planmyndigheter å vite hvordan de internasjonale bestemmelsene det henvises til skal anvendes i det praktiske plan og arealarbeidet. Vi forutsetter at dette blir fulgt opp i det videre arbeidet med loven.

Når det gjelder henvisningen i formålbestemmelsen til internasjonale avtaler forstår vi dette som en henvisning til presumsjonsprinsippet og prinsippet om lojal oppfølging av folkeretten. Dette er positivt.

§ 1-3 Lovens geografiske virkeområde

I andre ledd i paragrafen er det fastslått at loven gjelder en nautisk mil utenfor grunnlinjen. Dette innebærer en utvidelse i forhold til dagens lov, og er i følge utvalget en mulighet til å klarlegge og avveie interesser i sjøområder, behovet for en samlet kystzoneplanlegging, hvor sjøfarts- og fiskerinteressene kommer sterkt inn, samt vernebehovet. Det henvises og til EUs vannressursdirektiv som og gjelder til en nautisk mil utenfor grunnlinjen. Utvalget mener kommunegrensen fortsatt skal gå ved grunnlinjen. Den kommunale planen må derfor i nødvendig utstrekning kombineres med statlige planvedtak.

Sametinget har i seg selv ikke noen motforstilling mot at lovens virkeområde utvides med en nautisk mil fra grunnlinjen. Det som imidlertid må være forutsetningen er at det i det videre arbeidet med loven kommer helt klart frem hvilke samiske interesser som kan bli berørt av dette og at det særskilte verne som samisk kultur har blir redegjort klart for. Vi viser i dette tilfellet til den allerede sterkt truede samiske fjord- og kystkulturen som har vært og er under et særdeles sterkt press fra de ulike myndighetene.

Vi gjør oppmerksom på at en slik utvidelse vil innebære at alle de samiske fjordene i sin helhet kommer inn under planlovens virkeområde. Vi mener et arbeid med dokumentasjon og synliggjøring er nødvendig dersom de samiske interessene skal bli synliggjort og bli tatt hensyn til i kommunenes og statens plansaker.

§ 1-7 Medvirkning og høring

Utvalget foreslår i tredje ledd, første punkt at "Kommunene har et særlig ansvar for å sikre aktiv medvirkning fra grupper som krever spesiell tilrettelegging, herunder barn og unge." Dette er positivt. I lovens motiver henvises det til en rekke grupper som kan kreve slik spesiell tilrettelegging, herunder barn, eldre og fremmedkulturelle.

Sametinget har tidligere tatt opp dette med utvalget, og vi tror det er viktig at kommunene blir gjort oppmerksom i forhold til samiske lokalsamfunn og samiske organisasjoner. Dette er særlig aktuelt i de kommunene hvor det er tradisjonell samisk bosetting, men hvor samene gjerne er i mindretall i forhold til den øvrige befolkningen. Samer i slike områder er ofte ikke så synlige som f.eks i indre

Sign: _____ / _____

Finnmark, og på grunn av den harde fornorsknings- og assimileringspolitikken som tidligere har blitt ført, er man gjerne ikke vant til å hevde sine interesser og rettigheter i samme grad som andre. Likefullt har samer i disse områdene krav på at det tas hensyn til deres interesser og rettigheter i kommunens planprosess.

I vår henvendelse til lovutvalget tidligere sa vi at det nødvendigvis ikke var behov for at samene var særskilt nevnt i loven, men i forarbeidene/motivene mente vi det ville være behov for en presisering i forhold til samer når det gjelder hvem som inngår i ”grupper som krever spesiell tilrettelegging”. Dette er ikke kommet med i motivene, vi ber om at dette fremkommer i det videre arbeidet. Vi ser samtidig et behov for å komme med en presisering om at samer ikke er å anse som fremmedkulturelle.

§ 1-9 Konsekvensutredning av planer med vesentlig virkning

Dette er en av de bestemmelsene som har vært på høring tidligere, men der Sametinget ikke har fått høringsbrevet. Vi velger derfor å si noe om bestemmelsen.

Utvalget har forenklet og forbedret loven når det gjelder konsekvensutredninger (KU). Dette fremkommer i § 1-9. Hensikten er at fylkes-, kommune-, område- og detaljplanlegging i nødvendig utstrekning skal omfatte utredning av *vesentlige virkninger* for miljø, naturressurser eller samfunn. Dermed kan planprosess og nåværende konsekvensutredning (KU) for bestemte tiltak i alminnelighet slås sammen. Planprogrammet som utarbeides i tidlig fase, skal være et felles arbeidsgrunnlag for berørte myndigheter og interesser. I lovens motiver heter det at utvalget legger til grunn at overordnede arealplaner, her menes fylkesplaner for arealbruk og arealdelen i kommuneplan, alltid vil kunne ha vesentlige konsekvenser – og derfor blir det en plikt til å foreta konsekvensutredninger. For områdeplaner og detaljplaner må det vurderes hva som er vesentlige virkninger. I utvalgets opprøp i motivene av relevante virkninger er ”vesentlig innvirkning på samisk naturgrunnlag” nevnt. Utvalget ser for seg at dette må klargjøres i det videre arbeidet, og at det vil være hensiktsmessig å gi dette i forskriftsform. Forslaget i paragrafen innebærer og en gjennomføring av EUs plandirektiv.

Sametinget vurderer det som positivt at konsekvensutredninger nå blir vurdert på et tidlig stadium i planprosessen. Vi er tilfredse med at man i de tilfeller et tiltak får vesentlig virkning på samisk naturgrunnlag gjennomfører en konsekvensutredning. Vi håper dette vil gjøre at konsekvensutredningen kan gi en reell vurdering av om tiltak kan iverksettes.

Sametinget understreker det man tidligere har gitt uttrykk for, nemlig at man også i konsekvensutrednings-bestemmelsene må ha regler som sikrer naturgrunnlaget for samisk kultur. FN konvensjonen om sivile og politiske rettigheter artikkel 27, jf Grunnlovens § 110a krever at konsekvenser av inngrep i samiske områder, herunder områder hvor det utøves samiske næringer, må være tilstrekkelig utredet før et eventuelt naturinngrep kan iverksettes. Vi viser til at også Agenda 21, kapittel 26, og biokonvensjonens artikkel 8j gir føringer om utredninger når det gjelder inngreps- og miljøkonsekvenser.

Vedtak av arealplaner må være basert på forsvarlige utredninger av virkningene for samisk kultur og næringer, herunder reindriften, og ta tilstrekkelig hensyn til det behov for arealer som er der. Konsekvens-utredningsbestemmelsene må ha vektleggingsregler som sikrer naturgrunnlaget for

Sign: _____ / _____

samisk kultur. I St meld nr 33 (2001-2002)¹³ påpeker regjeringen viktigheten av at man i forbindelse med konsekvensutredning ikke bare vurderer konsekvensene av det enkelte tiltak, men vurderer de samlede effektene av gjennomførte og planlagte tiltak innenfor det enkelte reinbeitedistriktet.

§ 1-14 Innsigelse og mekling

Det er i utvalgsarbeidet tatt sikte på klargjøre både *hvem som kan gjøre gjeldende innsigelse*, og *hva som kan være grunnlag for innsigelse*. Formålet med bestemmelsen er å trekke opp visse rammer for dette i selve loven, for dermed å begrense innsigelsesadgangen på en fornuftig måte. Det er også kommet inne en særskilt bestemmelse i fjerde ledd om Sametingets rolle der det fremkommer at ”*Sametinget kan fremme innsigelse mot slike planer i spørsmål som er av vesentlig betydning for samisk kultur, næringsutøvelse eller samfunnsliv*.”

I lovens motiver, se NOU 2003:14 side 262 – 263 er dette nærmere omtalt.

I NOU 2003:14 heter det at det er viktig å sikre at også *samiske interesser* kan varetas gjennom innsigelse. Utvalget foreslår at den funksjonen legges til Sametinget i spørsmål som er av vesentlig betydning for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv.

Dette sies uttrykkelig i *fjerde ledd*. Hva som er «av vesentlig betydning for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv» må i stor grad være Sametingets egen skjønnsmessige vurdering. Det vil ikke alltid være klart hvordan samiske interesser berøres av en plan. Det kan være ulike oppfatninger innenfor den samiske befolkning om hvilke virkninger en plan vil ha for dem, og det vil kunne foreligge forskjellige samiske interesser på samme måte som det vil være i befolkningen ellers. I slike situasjoner blir det Sametingets ansvar å foreta den samlede avveining og vurdering av om kriteriet for å kunne gjøre innsigelse gjeldende er oppfylt, og om innsigelse skal fremmes. Det må presiseres at innsigelsesadgangen for Sametinget ikke gjelder forhold som er like viktige og gjelder på samme måte for befolkningen generelt. For slike spørsmål er det de vanlige myndighetene som er rette innsigelsesmyndighet. Forholdet må ha en særlig betydning for den samiske befolkning for å omfattes av Sametingets innsigelsesrett. Utvalget ser ikke bort fra at det her kan oppstå grensetilfelle, og antar at Sametingets vurdering av spørsmålet i såfall bør tillegges spesiell vekt.

I *siste ledd* i bestemmelsen foreslås det at ”Kongen treffer vedtak om hvem som skal være mekler”. Utvalget lar det stå åpent i loven hvem som skal være meklingsinstans. Utvalget sier likevel i motivene at det er viktig at det ikke oppstår tvil om meklerens upartiskhet. Dette kan tilsi at mekleren kan variere etter sakstype og hvilket organ som gjør innsigelse gjeldende.

Sametinget er positiv til at vår rolle blir klargjort i forbindelse med innsigelsesinstituttet. Vi merker oss at det i motivene er skissert opp mulige situasjoner som kan oppstå, vi legger og merke til at utvalget mener at ved grensetilfeller bør Sametingets vurdering av spørsmålet tillegges spesiell vekt. Sametinget vil i tilknytning til utvalgets vurderinger her vise til det som er sagt overfor om det særskilte vern samiske kultur har etter Grunnloven § 110a og SP artikkel 27. Vi er av den

¹³ Tilleggsmelding til St.meld. nr. 55 (2000–2001) Om samepolitikken <http://www.odin.dep.no/krd/norsk/publ/stme/d/016091-040005/>

oppfatning at dette innebærer at Sametingets vurdering skal tillegges spesiell vekt i saker der det er uenighet/tvil.

Når det gjelder siste ledd vedrørende Regjeringens myndighet til å oppnevne mekler mener Sametinget at fylkeskommunen bør ikke tildeles slik meklerfunksjonen når det reises innsigelse til offentlige planer. Dette fordi fylkeskommunen er politisk styrt, og vil derfor ikke være rett organ til å påse at nasjonale og regionale retningslinjer følges i kommunal planlegging. Dette problematiseres ytterligere når fylkeskommunen også har ansvar for å bistå og veilede kommunene i deres planprosesser.

Meklerfunksjonen bør ivaretas av en part uten interesse i saken. En meklerfunksjonen bør i stedet legges til et frittstående organ.

§ 1-15 Forholdet til forvaltningsloven og klage

Det foreslås i bestemmelsens tredje ledd at Sametinget, sammen med statlig myndighet, fylkeskommune og kommune kan påklage enkeltvedtak etter loven dersom vedtaket direkte berører vedkommende myndighets saksområde. Dette gjelder likevel ikke i plansaker der vedkommende myndighet har hatt mulighet til å gjøre innsigelse gjeldende. Bestemmelsens tredje ledd er tatt inn for å fjerne dagens uklarhet om hvorvidt offentlig myndighet kan påklage et planvedtak. Den slår fast at fylkeskommunal og statlig myndighet har klageadgang på enkeltvedtak etter loven, dersom vedtaket direkte berører vedkommende myndighets saksområde. Men klageadgangen gjelder ikke i plansaker, det vil si vedtak av områdeplaner og detaljplaner. Her har myndighetene innsigelsesrett og må eventuelt benytte denne. En myndighet skal altså ikke ha både klageadgang og innsigelsesadgang i samme plansak.

Sametinget ser positivt på at uklarheten nå ryddes av veien, og vi ser det som positivt at Sametinget er nevnt eksplisitt i bestemmelsen. Se for øvrig punkt 3.5.16 nedenfor hva gjelder ressurser.

§ 2-4 Sametinget

Det er foreslått at en egen bestemmelse om Sametingets rolle i plansaker: "Ved behandlingen av planer etter denne lov skal Sametinget anses som statlig organ." i motivene fremkommer det at bestemmelsen er tatt inn for å gjøre det klart at Sametinget skal høres på samme måte som statlige organer i planprosessen.

Sametinget er positiv til at vår rolle blir avklart i en egen bestemmelse i den nye loven.

Kapittel 4 Statlige planretningslinjer og planvedtak

Lovutvalget sier i motivene til kapittel 4 at "Skal plansystemet fungere, må det være et godt samspill mellom statlige myndigheter, fylkeskommuner og kommuner. Staten må ha egnede virkemidler for å kunne vareta nasjonale hensyn og oppgaver i møtet med kommunale og regionale mål og prioriteringer. Med dette for øyet foreslår utvalget en viss utbygging av reglene om statlig planlegging i forhold til dagens regler." I § 4-2 Statlige planretningslinjer, har planlovutvalget

Sign: _____/_____

foreslått at det som tidligere var rikspolitiske retningslinjer (RPR) nå blir statlige planretningslinjer. Bestemmelsen er ment mer tydelig og klargjørende enn dagens bestemmelse.

Sametinget er positiv til at det nasjonale ansvaret i kapittel 4 og bestemmelsen om statlige planretningslinjer er blitt tydelige. Dersom statlige planretningslinjer vil bidra til å konkretisere innholdet i formålsbestemmelsen er dette positivt. Sametinget ser videre at gode statlige planretningslinjer vil gi klare føringer til de regionale og lokale arealforvaltningsinstansene, noe som igjen vil kunne bidra til en tryggere situasjon for samiske interesser. Sametingets rolle i denne sammenheng vil være viktig.

Kap 6 - regionale planer

Utvalget har en rekke forslag hva gjelder regionale planer.

Sametinget mener at fylkesplanene, jf § 6-5 kan bli et nyttig verktøy for en samordnet planlegging på tvers av kommunegrensene dersom det tas aktivt i bruk. Et slikt verktøy har reindriftens styrings- og forvaltningsorganer etterlyst i og med at ett reinbeitedistrikt ofte strekker seg over flere kommuner, og det har vært vanskelig å få fram at konsekvensene av en kommunes planlegging ofte har konsekvenser for reindrifta også i nabokommunen. Videre gir plansamarbeid mellom fylker, jf § 6-8 mulighet for å løse planoppgaver på tvers av fylkesgrensene, dette vil kunne få positive virkninger for reindriften som har andre grenser enn kommune- og fylkesgrenser.

Kap 7 - interkommunalt plansamarbeid

Det er i det utkast til ny lov foreslått et helt nytt kapittel med regler for interkommunalt plansamarbeid.

Sametinget håper de nye reglene kan bidra til at samiske næringer som ofte drives på tvers av kommunegrensene kan få en bedret situasjon dersom kommunene/fylkene samarbeider.

§ 9-7 Arealformål i arealdelen

Utvalget har foreslått en omfattende regel hva gjelder arealformål i arealdelen i kommuneplan, og regelen må ses i sammenheng med § 9-8 og §§ 11-3, 11-4 og 12-3. Utvalget har foreslått og redegjort for forlaget om at dagens LNF områder foreslås å bli LNRF områder (areal for landbruk-, reidrifts-, natur-, og friluftformål).

Sametinget er positiv til at utvalget har fulgt ønskene fra reindriftsnæringen og foreslått LNRF områder. Tilføyelsen av R som egen kategori vil gjøre reindriften mer synlig både for kommunene og andre interesser i forbindelse med disponeringen av kommunens arealer.

Vi håper dette vil føre til at kommunene direkte ut fra lovteksten ser sin forpliktelse overfor reindriften og dens interesser ved utarbeidelse av sine planer.

Vi har videre noen kommentarer til konkrete forhold i bestemmelsen. I tilknytning til punkt 3 a) vil vi understreke viktigheten av at man er restriktive med hensyn til utbygging i utmark som er reindriftsområder. Det er viktig at dette blir vektlagt i det videre arbeidet med loven.

Sign: _____/_____

Når det gjelder begrepsbruken i bestemmelsen, der det heter "gårdstilknyttet næring" i punkt 3 a) har vi uttrykt at vi er skeptisk til at man innfører nye begreper. Vi mener slik begrepsbruk vil kunne medføre en videre tolkning enn dagens ordning, som innebærer en økt utbygging i viktige arealer for landbruk, reindrift og utmarkshøsting.

Sametinget stiller seg kritisk til at det arealene for LRNF åpnes for enkeltsaksbehandling, jf punkt 3 b). En slik regel vil gi et signal om at det i disse områdene ikke er nødvendig med konkrete planer, og at det kan gis tillatelse til bygging gjennom enkeltsaksbehandling. Muligheten for enkeltsaksbehandling bør derfor tas ut av punkt 3 b) ved at setningen: "behandling av enkeltvis søknader eller" strykes. § 9-7, 1. ledd punkt 3 b) blir etter dette lydende slik: "*Areal der spredt bolig-, fritids- eller næringsutbygging m.v. kan tillates gjennom vedtak av detaljplan*".

Forsvaret sine særlige behov omtales under punkt 5. Sametinget vil vise til at de erfaringer man har med forsvarets egne regler for planvirksomhet ikke er særlig gunstige for samiske interesser.

Det viser seg i forhold til skytefeltutbygginger, veier osv, hvor samiske interesser, særlig reindriftens interesser i all vesentlighet blir den tapende part. Sametinget mener at også Forsvaret må omfattes av de samme regler og følge de krav som man har til planprosesser ellers.

§ 9-8 Hensynssoner i arealdelen

Det foreslås at det kan angis spesielle hensynssoner i kommuneplanens arealdel. I tredje ledd punkt 3 sies det at det kan gis reindriftssoner. Virkningen av hensynssoner er det redegjort for i motivene til bestemmelsen.

Sametinget vurderer det som positivt dersom hensynssoner kan bidra til å synliggjøre reindriftens interesser, videre bidra til at det tas særlig hensyn til reindriften når dette er nødvendig. Når det gjelder forholdet til hensynssoner er det viktig at områder som tjener til reinbeite i sin helhet markeres som hensynssoner i kommuneplanens arealdel. Dette vil både bidra til å synliggjøre reindriftens områder og tilstedeværelse. I forarbeidene til lovforslaget påpekes viktigheten av å verne reinbeitearealene. Dette synliggjøres ved at reinbeiteområder karakteriseres som hensynssone som skal vernes særskilt. Dette er i seg selv positivt, men et reinbeiteområde må ansees som en helhet der kalvingsland, flytteleier, alle årstidsbeiter, anlegg og oppsamlingsområder inngår.

Når det gjelder "hensynssoner" er disse vagt begrunnet og inneholder mangler med hensyn rettsvirkning. Et spørsmål som kan stilles er hvorvidt det *innenfor* et LNRF-område skal foreligge differensierte hensynssoner. En slik gradering av reinbeitene vil ganske sikkert gi rom for inngrep og byggetillatelse. For reindriften er det meget viktig å se reindriftens beiteområder som en *helhet* fordi man lettere kan vurdere hvilke virkninger et enkeltinngrep vil få for distriktets totale beiteareal.

§ 9-9 Retningslinjer og bestemmelser i arealdelen

I lovforslaget gis kommunen myndighet til å bestemme plassering, utforming og størrelse av nye bygninger og anlegg i reindriften, jf 4. ledd nr. 3. Det gjøres oppmerksom på at dette ikke må stride mot de regler som omhandler bygninger og anlegg i reindriftsloven.

Sign: _____/_____

Sametinget vil påpeke at plassering, utforming og størrelse av nye bygninger og anlegg i reindriften krever en reindrifsfaglig vurdering, noe de fleste kommunene ikke er i besittelse av i dag. Med dette som bakgrunn vil det ikke være forsvarlig å legge avgjørelsesmyndighet til kommunene som ikke innehar reindrifskompetanse.

Sametinget er av den oppfatning at dagens ordning med melde og søknadsplikt er tilstrekkelige. I dag er det slik at før det kan oppføres gjeterhytter, gjerder og anlegg må det til en grundig behandling etter reindriftsloven. Ved denne form for saksbehandling sikres kommunen nødvendig innflytelse på plassering, utforming og størrelse på utbygginger i reindriften. Det vil derfor ikke være behov for å ta reindriften med blant de interesser som regnes opp i forslaget § 9-9 fjerde ledd nr. 3.

§ 12-4 Behandling av detaljplan

Utvalget foreslår i andre ledd første punkt at forslagsstiller til detaljplan skal legge planspørsmålet frem for planmyndigheten og andre berørte myndigheter i møte.

For Sametinget vil møteformen være en praktisk vanskelig måte å jobbe på, for Sametinget vil det bli vanskelig å møte opp i eventuelt 160 kommuner. Vi tror dette vil ha konsekvenser for flere, og håper man i det videre arbeidet finner en mer praktisk måte å løse dette på.

§ 19-1 Dispensasjoner

Lovutvalget har mener å ha foretatt en viss oppstramming og klargjøring av dispensasjonsreglene.

Sametinget har vært og er skeptiske til at det skjer en uthuling av dispensasjonsadgangen. Den planløse utbyggingen som skjer gjennom utstrakt bruk av dispensasjoner er i sum store inngrep i samiske bruks- og bosettingsområder. Prinsippet om at all arealbruk skal skje etter plan, blir uthult ved en for vid dispensasjonsadgang til kommunene. I de tilfeller statlig sektormyndighet har gått i mot at det blir gitt dispensasjon, bør kommunen ikke ha hjemmel til å dispensere. På dette punkt bør § 1-19 endres. Dette er også i samsvar med Miljøverndepartementets veileder til kommuneplanens arealdel.

Sametinget har i sin uttalelse til NOU 2001:7 sagt at det er behov for at hytte- og gamlebygging i tilknytning utøvelse av tradisjonelle næringer skal skje uten bruk av dispensasjonsadgangen, dette vil vi igjen understreke. Det krever imidlertid en grensegang mellom tradisjonell utmarksnæring og hva som er mer fritidspreget utmarksbruk.

§ 20-2 Endring av andre lover

Utvalget foreslår samordning av en rekke lover, herunder reindriftsloven, oppdrettsloven, motorferdselloven, viltloven, laksefiskeloven og kulturminneloven. Under punkt 4 foreslås det at reindriftsloven endres slik at § 8a nytt tredje ledd skal lyde:

”Arbeidet med distriktsplaner skal så vidt mulig skje i tilknytning til kommunal og regional planlegging etter plan- og bygningsloven. Innenfor rammene av denne lov og reglene i plan- og bygningsloven, kan arealplaner etter plan- og

Sign: _____ / _____

bygningsloven gi bestemmelser om bygninger i og utøvelse av reindriften. Arealdisponeringen i vedtatt distriktsplan skal på hensiktsmessig måte komme til uttrykk i hensynssoner med tilhørende bestemmelser i arealplaner etter plan- og bygningsloven ved første planrevisjon.”

Sametinget vil vise til at det pågår flere omfattende lovprosesser som vil berøre samiske arealinteresser og som har betydning for plan- og arealsaker, vi vil her nevne finnmarksloven, mineralloven, reindriftsloven, biomangfoldloven og havressursloven. Vi ber om at man i det videre arbeidet med en ny plan- og bygningslov er oppmerksom på dette. I tillegg vil vi gjøre oppmerksom på det omfattende arbeidet som Samerettsutvalget gjør i Troms, Nordland og sørsameområdet, etter Sametingets mening vil også dette være av stor betydning for samiske plan og arealspørsmål.

Når det gjelder forslag til endring av reindriftslovens § 8 a, er Sametinget av den oppfatning at dette bør strykes i sin helhet. Det foreligger ingen motstrid mellom forslaget til ny plan- og bygningslov og dagens reindriftslov på dette punkt, samtidig som hele § 8 må sees i sammenheng ved en eventuell endring. Innholdet i endringsforslaget er totalt sett uklart formulert, noe som i seg selv gjør at denne paragrafen bør strykes i sin helhet. Når det gjelder utøvelse av samisk reindrift er dette uttømmende regulert av reindriftsloven og distriktsplan fastsatt i medhold av reindriftsloven. Lovforslaget legger opp til at kommunene skal kunne utøve et reindriftsfaglig skjønn, noe de ikke har kompetanse til.

Oppsummering av kommentarer til lovteksten

Sametinget er positiv til forenklingen og strukturendringene som er foreslått i utkast til ny plan- og bygningslov, samt at Sametinget får en utvidet rolle i plan- og arealsaker. Sametinget må for å kunne oppfylle dette som nå blir lovpålagte oppgaver settes i en ressursmessig situasjon som gjør at det er mulig for oss å arbeide med disse sakene og oppfylle forventningene som selvsagt vil komme i forhold til det arbeidet som vil måtte gjøres. Vi anser dette som en forutsetning for vår deltakelse.

Det Sametinget imidlertid ser som en stor utfordring for de sentrale myndigheter i det videre arbeidet med en ny plan- og bygningslov, og som blir en ”følgefeil” i forhold til loven dersom det ikke blir forbedret, er mangelen på den nødvendige redegjørelsen for hva som er samiske interesser og hvilke områder som det er aktuelt i forhold til. Sametinget er av den klare oppfatning at dette må det redegjøres nærmere for. Det henvises her og til regjeringens utførte arbeid med finnmarkslov og den manglende identifisering i henhold til ILO 169 av områder hvor sameier har eiendomsbesittelse og bruksrett, dersom et slik arbeid hadde vært gjennomført ville mange av de spørsmål som i dag fremstår som usikre og uklare vært løst – også i planlovsammenheng. Når det gjelder innhold og betydning av de folkerettslige forpliktelsene myndighetene er bundet av i forhold til samene og konsekvensene av dette i plan- og areallov sammenheng er det nødvendig med en nærmere beskrivelse av dette.

Kapittel 8 Økonomiske, administrative og miljømessige konsekvenser

I NOU 2003:14 har utvalget i kapittel 8 behandlet spørsmålet om økonomiske, administrative og miljømessige konsekvenser av lovforslaget. Det er i dette kapitlet ikke sagt noe om konsekvensene i forhold til Sametingets rolle i planlov sammenheng.

Sign: _____/_____

Sametinget har i denne høringsuttalelsen vist til at det vil være viktig at Sametinget, for å kunne oppfylle både de lovpålagte oppgaver og de forventninger som er til Sametinget i samfunnet i forhold til disse spørsmål, settes i ressursmessig stand til å utføre sine oppgaver.

Regjeringens videre arbeid med en ny planlov

I henhold til ILO nr 169 om urfolk i selvstendige stater har myndighetene plikt til å konsulere sitt urfolk i viktige saker, jf artikkel 6 og guidelines for konvensjonen. Vi vil minne om bestemmelsen og ber om at Sametinget i regjeringens videre arbeidet konsulteres i henhold til ILOs bestemmelser. Forut for konsultasjonene må også Regjeringen og Sametinget bli enige om prosedyrer for konsultasjonene.

I en ekspertuttalelse på oppdrag fra Regjeringen har Geir Ulfstein og Hans Petter Graver¹⁴ uttalelser om blant annet plan- og bygningsloven. Uttalelsen er laget på oppdrag fra regjeringen etter en forespørsel fra Stortinget i forbindelse med regjeringens utkast til finnmarkslov. Vi vil særskilt vise til kapittel 3 i utredningen under punktet om ILO artikkel 15, se side 15 som omhandler forhold som er aktuell i planlovsammenheng, hvor det blant annet heter:

”Bestemmelsen (ILOs artikkel 15 nr 1) innebærer med andre ord en rett til å delta i den offentligrettslige forvaltning. Deltakelsesrettighetene som må tilstås er sterkere enn alminnelige partsrettigheter i forvaltningsloven. Dette følger av at bestemmelsen direkte taler om ”participate in the use” i motsetning til for eksempel artikkel 15 nr. 2 som taler om ”consult these peoples” og artikkel 6 som taler om ”consult the peoples concerned”. Etter ordlyden er det nærliggende å legge til grunn at urfolket må være representert i de organer som treffer vedtak og forestår forvaltningen av ressurser på urfolkets områder. Siden bestemmelsen bruker ordet ”participate” kan det imidlertid ikke være noe krav om at den offentligrettslige forvaltningen overlates til urfolket eller at det skal gis avgjørende innflytelse i de saker som gjelder ressurser på deres områder. Praktisk sett innebærer dette at det ikke kan treffes avgjørelser for eksempel etter plan- og bygningsloven, naturvernloven, viltloven, lakse- og innlandsfiskeloven uten at samene er representert i de organer som treffer avgjørelsene og som utøver forvaltningen eller på annen måte deltar i forvaltningen.”

Vi ser for oss at man i konsultasjonene mellom Sametinget og Regjeringen i det videre lovarbeidet vil måtte komme inn på de utfordringene som ekspertene her tar opp. Sametinget vil imidlertid allerede nå signalisere at de utfordringene vi sammen med Regjeringen står overfor vil medføre at Sametinget har et økt ressursbehov. Sametinget tar forbehold om at vi kan komme tilbake med utfyllende detaljer til lovutkastet i forbindelse med konsultasjonene som må finne sted mellom Regjeringen og Sametinget i det videre arbeidet med en ny planlov.

¹⁴ Folkerettslig vurdering av forslaget til ny Finnmarkslov, av Hans Petter Graver og Geir Ulfstein

Forslag 1, representant Jon Erland Balto, NSR's samarbeidsgruppe og Senterpartiets sametingsgruppe

Endringsforslag:

1) Side 1, Sametingsrådets innstilling, 4. avsnitt - **Tillegg, ny siste setning:**

Sametinget beklager at dette ikke er blitt fulgt opp.

2) Side 9, Sametingsrådets innstilling, 3. avsnitt – **Ordet ”bolig” strykes** og siste setning endres til:

§ 9-7, 1. ledd punkt 3 b) blir etter dette lydende slik: ”Areal der spredt fritids- eller næringsutbygging m.v kan tillates gjennom vedtak av detaljplan”.

Forslag 2, representant Willy Ørnebakk, Arbeiderpartiets sametingsgruppe, Kautokeino Flyttsamelista og Høyre

Høring – NOU 2003:4 Bedre kommunal og regional planlegging etter plan- og bygningsloven

1. § 1-13 Forbud mot bygging m.v. i 100-metersbeltet langs sjøen

”I arealdel til kommuneplan kan kommunen gi nærmere bestemmelser om oppføring av nødvendige bygninger og mindre anlegg, og opplag, for landbruk, **reindrift**, fiske, fangst, havbruk og sjøverts ferdsel, i 100-metersfeltet. Tilsvarende gjelder for fylkesdelplan for arealbruk med særlig rettsvirkning”.

2. § 8-2 Organisering av planarbeid og samarbeidsplikt

”Fylkesmannen påser at kommunene oppfyller plikten til planlegging. Fylkesmannen gis i egen forskrift sanksjonsmuligheter overfor kommuner som ikke oppfyller planplikten”.

3. § 9-7 Arealformål i arealdelen

Tredje punkt: Areal for landbruks-, reindrifts-, natur- og friluftformål (LRNF), nærmere bestemt:

b. Areal der spredt fritids- eller næringsutbygging m.v. kan tillates gjennom vedtak av detaljplan.

c. Areal der spredt boligbygging kan tillates gjennom behandling av enkeltvis søknader eller detaljplaner.

4. § 1-14 Innsigelse og mekling

Meklerfunksjonen legges til fylkesmannen med bruk av settefylkesmann når fylkesmannen selv har reist innsigelse.

5. § 20-2 Sametinget går imot endring i reindrifftslovens § 8a som er foreslått i forslaget til ny plan- og bygningslov, og gir heller sin tilslutning til de endringer som reindrifftslovutvalget foreslår i § 8a, jfr. NOU 2001:35. Kommunen har ikke kompetanse til å utøve reindrifftsfraglig skjønn og kan ikke

Sign: _____ / _____

gis myndighet i forhold til reindriftens arealbruk og utøvelse. Eventuell endring i reindriftsloven må derfor skje i forbindelse med revidering av reindriftsloven ut fra en reindriftsfaglig vurdering.

6. I § 1-7 og § 1-9 omtales medvirkningskrav og vurdering av om inngrepet har "vesentlig virkning" som krever konsekvensutredning, som en oppgave for planmyndigheten å vurdere. Dette må avklares med Sametinget, regionale myndigheter og reindriftsmyndighetene i en felles prosess.

Forslag 3, representant Isak Mathis O. Hætta, Frie Gruppe

Innledning:

Sametinget ser at det er meget uheldig at fastboendes rettigheter ikke er tatt med i tilstrekkelig grad, og at de ikke har vært med i dette arbeidet.

Sametingets interesser og samisk bruk er alt som skaper det materielle grunnlaget for samisk språk, kultur og identitet.

Generelt:

Sametinget vil bytte ut ordet *reindriftsområdet* med *reinbeiteområder*, dette for at reindriften har beiterett i områdene.

Side 26 i rådets forslag, under § 9-7:

Ta bort avsnitt 3 og 4 fra rådets forslag, som omhandler gårdstilknyttet næring og enkeltsaksbehandling, vi ser at de mulighetene bør være med.

Begrunnelse:

Sametinget vil opprettholde den muligheten at kommunene skal kunne gjennomføre enkeltbehandling. Skal alle små prosjekt gjennomføre konsekvensanalyser og større plan, så vil kostnadene for å bygge mindre anlegg ikke være mulig. Kan nevne gammer, naust osv.

Side 27 i rådets forslag, under § 19-1:

Nytt siste avsnitt:

Sametinget har i sin uttalelse til NOU og Sametingsplanen 2002-2005 sagt at hytte- og gamlebygging i tilknytting til utøvelse av tradisjonelle næringer og til vedlikehold av område tilhørighet vurderes prinsipielt annerledes enn bygging til vanlig fritidsformål. Denne type byggeformål bør så langt som mulig søkes avklart i arbeidet med kommuneplanens bestemmelser. Dette vil kreve en dialog mellom samiske lokalsamfunnene og inntressegrupper.

§ 19-1

Sametinget mener at kommuner skal kunne gi dispensasjon fra plan og bygningsloven.

Begrunnelse:

Sametinget skal ikke overkjøre lokale folkevalgte og engasjement, lokale myndigheter skal og vil ta hensyn til grunnlovens § 110a og internasjonale regler ved behandling av saker som berører samiske interesse.

Sign: _____/_____

§ 20-2

Det er meget beklagelig at Sametinget trekker kommunens kompetanse i tvil, derfor ber vi om at man stryker siste setning i 3 avsnitt som omhandler kompetanse i saksbehandling.

Forslag 4, representant Willy Ørnebakk, Arbeiderpartiets sametingsgruppe, NSR samarbeidsgruppe, Senterpartiets sametingsgruppe, Flyttsamelista, Høyre liste, Frie gruppe

1. Første avsnitt under ”Lovprosessen så langt” side 1 ny siste setning:
Sametinget beklager at dette ikke er blitt fulgt opp.

2. Nytt siste avsnitt under § 1-9 ”Konsekvensutredning av planer med vesentlig virkning” side 6:

Det er en oppgave for plan myndigheten å vurdere om henholdsvis medvirkningskrav i § 1-7 og behovet for konsekvensutredning i § 1-9 er oppfylt. Det er ikke problematisert i lovarbeidet om hvordan dette skal håndteres dersom noen av partene er uenige i planmyndighetens vurdering. Sametinget mener at dette bør avklares nærmere i det videre arbeidet med utformingen av loven.

3. Tilføyelse av ordet reindrift i § 1-13 ”Forbud mot bygging m.v. i 100-metersbeltet langs sjøen.”

I arealdel til kommuneplan kan kommunen gi nærmere bestemmelser om oppføring av nødvendige bygninger og mindre anlegg, og opplag, for landbruk, reindrift, fiske, fangst, havbruk og sjøverts ferdsel, i 100-metersfeltet. Tilsvarende gjelder for fylkesdelplan for arealbruk med særlig rettsvirkning”.

4. Ny siste setning under § 1-14 ”Innsigelse og mekling” side 7 :

Meklerfunksjonen legges til fylkesmannen med bruk av settefylkesmann når fylkesmannen selv har reist innsigelse.

5. Ny siste setning i § 8-2 ”Organisering av planarbeid og samarbeidsplikt”

”Fylkesmannen påser at kommunene oppfyller plikten til planlegging. Fylkesmannen gis i egen forskrift sanksjonsmuligheter overfor kommuner som ikke oppfyller planplikten”.

6. Endring av setning § 9-7 ”Arealformål i arealdelen” første avsnitt side 9:

I tilknytning til punkt 3a vil vi understreke viktigheten av at man er restriktive med hensyn til utbygging i utmark i områder der det drives reindrift.

7. Nytt tredje avsnitt § 9-7 ”Arealformål i arealdelen” side 9:

Sametinget stiller seg kritisk til at arealene i LRNF åpnes for enkelsaksbehandling jfr punkt 3b), når det gjelder fritids- og næringsbygg. En slik regel vil gi et signal om at det i disse områdene ikke er nødvendig med konkrete planer, og at det kan gis tillatelse til bygging gjennom enkeltsaksbehandling. Derfor må § 9-7 , 1.ledd punkt 3b) endres til: Areal der spredt fritids- eller næringsutbygging m.v. kan tillates gjennom vedtak av detaljplan. Areal der spredt boligbygging kan tillates gjennom behandling av enkeltvis søknader eller detaljplaner.

8. Nytt siste avsnitt § 19-1 ”Dispensasjoner” side 10:

Sign: _____ / _____

Sametinget har i sin uttalelse til NOU 2001:7 og Sametingsplanen 2002-2005 sagt at hytte- og gamlebygging i tilknytning til utøvelse av tradisjonelle næringer, og vedlikehold av områdetilhørighet må vurderes prinsipielt annerledes enn bygging til vanlig fritidsformål. Denne type byggeformål bør så langt som mulig søkes avklart i arbeidet med kommuneplanen. Dette vil kreve en dialog med samiske lokalsamfunn og interessegrupper.

9. Nytt andre avsnitt under § 20-2 "Endring av andre lover" side 11:

Sametinget går imot endring i reindrifftslovens § 8a som er foreslått i forslaget til ny plan- og bygningslov, og gir heller sin tilslutning til de endringer som reindrifftslovutvalget foreslår i § 8a, jfr. NOU 2001:35. De fleste kommuner har ikke kompetanse til å utøve reindriffts faglig skjønn og kan ikke gis myndighet i forhold til reindriffts arealbruk og utøvelse. Eventuell endring i reindrifftsloven må derfor skje i forbindelse med revidering av reindrifftsloven ut fra en reindriffts faglig vurdering.

III Votering

Forslag 1, 2 og 3 ble trukket.

Av 39 representanter var 35 tilstede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Fellesforslaget ble enstemmig vedtatt.
2. Rådets innstilling, foruten vedtatte endringer ble enstemmig vedtatt.

IV Protokolltilførsel

Isak Mathis O. Hætta fremmet følgende protokolltilførsel:

Sametinget ser at det er meget uheldig at fastboendes rettigheter ikke er tatt med i tilstrekkelig grad, og at de ikke har vært med i dette arbeidet.

Sametingets inntresser og samisk bruk er alt som skaper det materielle grunnlaget for samisk språk, kultur og identitet.

Sametinget vil opprettholde den muligheten at kommunene skal kunne gjennomføre enkeltbehandling. Skal alle små prosjekt gjennomføre konsekvensanalyser og større plan, så vil kostnadene for å bygge mindre anlegg ikke være mulig. Kan nevne gammer, naust osv.

Sametinget mener at kommuner skal kunne gi dispensasjon fra plan og bygningsloven.

Sametinget skal ikke overkjøre lokale folkevalgte og engasjement, lokale myndigheter skal og vil ta hensyn til grunnlovens § 110a og internasjonale regler ved behandling av saker som berører samiske interesse.

Sign: _____/_____

V Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1	Randi A. Skum (saksordfører)	
2	Willy Ørnebakk	
3	Jon Erland Balto	Willy Ørnebakk
		Jon Erland Balto
4	Isak Mathis O. Hætta	Randi A. Skum
		Isak Mathis O. Hætta
5	Jarle Jonassen	
6	Per A. Bæhr	
7	Berit Oskal Eira	
8	Randi A. Skum (saksordfører)	
9	Willy Ørnebakk	
10	Jon Erland Balto	
11	Willy Ørnebakk	
12	Isak Mathis O. Hætta	

VI Sametingets vedtak etter voteringen

Innledning

Planlovutvalget (PLUT) har lagt frem et omfattende og grundig arbeid som munner ut i et utkast til ny planlov. Sametinget er positivt til at utvalget har lagt til grunn at Sametinget har en særskilt plass i plan og arealsammenheng, og at dette er innarbeidet i forslaget til ny lov. Sametinget er tilfreds med at noen av våre innspill er tatt med i lovforslaget.

Sametinget finner det positivt at lovutvalget har foreslått en lov som er bygget opp med en enklere struktur og et og et enklere språk enn dagens plan- og bygningslov.

Vi har i det følgende en del kommentarer til NOU 2003:14, enkelte bestemmelser i lovutkastet og prosessen.

Lovprosessen så langt

Sametingets deltakelse i lovprosessen så langt har vært deltakelse i referansegruppen for lovutvalget. Utvalgets involvering av referansegruppen har under arbeid med den andre delinnstillingen vært begrenset. Sametinget har flere ganger henvendt seg til regjeringen med ønske og krav om å få delta i lovutvalget, dette kravet har ikke blitt etterkommet. Sametinget beklager at dette ikke er blitt fulgt opp.

Fra Sametingets side må vi understreke at også det samiske samfunnet, som alle andre samfunn er bredt sammensatt. Vi viser til at det selvfølgelig er ulike nærings- og samfunnsinteresser i det samiske samfunnet, det er disse inntressene vi gjerne skulle ha kunnet vært med å styrket og utviklet

Sign: _____ / _____

gjennom det viktige arbeidet med en ny planlov. Vi nevner her samiske næringer som kyst- og fjordfiske, ulike utmarksnæringer, kombinasjonsnæringer, jordbruk og reindrift, i tillegg nevnes kulturminner, kulturlandskap, biologisk mangfold.

Det er positivt at reindriftnæringen gjennom sin næringsorganisasjon NRL har fått muligheten til å delta i lovarbeidet, og representanten for NRL har etter det vi kan se gjort et bra arbeid i utvalget. Dette tiltross for at vedkommende kom sent inn i utvalget.

Sametinget har i ettertid blitt gjort kjent med at Miljøverndepartementet i juli 2003 har sendt ut deler av loven på høring. Vi beklager at vi aldri har vært med på denne høringen. Vi har derfor valgt å kort kommentere enkelte av bestemmelsene som tidligere har vært på høring.

Vi imøteser et nødvendig og god samarbeid mellom regjeringen og Sametinget i det videre lovarbeidet. Vi viser til punkt 3.7 nedenfor.

Kap 7.24 Samiske interesser i NOU 2003:14

Lovutvalget har et eget kapittel som omhandler samiske interesser. Her vises det til at plansystemet i loven vil være et sentralt virkemiddel for å følge opp de internrettslige og internasjonale forpliktelsene myndighetene har i forhold til samene når det gjelder utbygging, vern og samfunnsforming i de samiske områdene. I kapittel 7.24 heter det videre: "Utvalget mener at Grunnloven § 110a og internasjonale regler forplikter både kommunale, regionale og statlige myndigheter til å ta hensynet til samisk kultur, næring og samfunnsliv opp til særskilt behandling og vurdering i samfunnsplanleggingen generelt, og i arealplanleggingen. Dette vil gjelde i de kommuner og regioner der det er tydelige samiske interesser, og ellers i plansaker som berører den samiske befolkningen spesielt. De samiske interessene må ha mulighet til å komme fram i planprosessen. Og hensynet må tillegges en slik vekt ved avveiningen at samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv bevares eller fremmes gjennom planene, og ikke trues."

Utvalget har videre en uttalelse om at det ikke er lett å skille mellom samiske interesser og alminnelige samfunnsinteresser, det nevnes eksempler som "alminnelige næringsinteresser som samer har felles med nordmenn, eller den alminnelig interessen for vern av kulturlandskap og kulturminner. Det vil også nødvendigvis være slik at det er delte meninger og ulike interesser mellom forskjellige grupper av den samiske befolkningen. Det er viktig for planleggingen at slike forskjeller kommer fram, og at det kan tas hensyn til dem. Utvalget legger til grunn at det må være Sametinget som har autoritet til å identifisere og uttrykke de samiske interessene i plansammenheng i slike situasjoner.

Utvalget er kjent med diskusjonen om Sametingets rolle i forhold til reindriften. Utvalget har inntatt en bestemmelse (§ 2-4) som gir Sametinget samme rettigheter og plikter til deltakelse i planleggingen som statlige organer."

Sametinget ser at lovutvalget har bidratt til at samiske interesser er synliggjort i loven og til at Sametingets rolle på enkelte punkter hva gjelder plan og areal saker er blitt klargjort. Vi anser dette som positivt. Det er videre positivt at det understrekes fra utvalgets side at Grunnloven og internasjonale konvensjoner forplikter myndigheter på alle nivåer til å ta særskilt hensyn til samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv.

Sign: _____/_____

Det vi imidlertid er bekymret over er uttalelsen om at det er vanskelig å skille samiske interesser fra andre interesser. Vi vil her vise til at samiske interesser, næringer, kulturutøvelse og samfunnsliv er – som vi tidligere har understreket like sammensatt som i andre samfunn.

Slik vi ser det er ikke dette utredet av utvalget. Vi er derfor bekymret for hvordan en ny plan- og bygningslov, dersom det ikke blir foretatt endringer og presiseringer, vil bli fulgt opp i forhold til for eksempel samiske kombinasjonsnæringer, utmarksnæringer som jakt, fiske og fangst, og kyst- og fjordfiske.

Sametinget vil understreke at inngrepsvernet samene har som følge av i Grunnlovens § 110a gjelder samene som folk, og dermed også for de ulike måter å leve på. Vi viser samtidig til en rekke viktige bestemmelser i ILO 169 som artikkel 8 (sedvaner og sedvanerett, egne skikker), artikkel 7 (rett til deltakelse i utviklingsplaner mm) artikkel 13 (respekt for den særlige betydning av landområdene, åndelige verdier etc) samt artikkel 23 (naturalhusholdning m.m). Alle disse artiklene som verner om ikke bare tradisjonell samisk bruk, men som legger også til grunn at også urfolk har en dynamisk utvikling.

ILO artikkel 14 har et krav om at myndighetene foretar en identifisering av ulike samiske områder, herunder ulike typer samisk bruk. Dette er ikke gjort. Sametinget har vist til dette en rekke ganger, særlig i forbindelse med regjeringens arbeid med finnmarkslov. At dette er en mangel på oppfyllelsen av folkeretten er nå også påpekt av to regjeringsoppnevnt eksperter Hans Petter Graver og Geir Ulfstein¹⁵. Vi mener at ved å foreta en identifisering slik ILO krever vil man kan kartlegge og klargjøre samisk bruk. Så lenge de ulike typene samisk bruk ikke er kartlagt, vil det nødvendigvis bli vanskelig for planmyndighetene å forvalte samisk bruk.

Sametinget viser og til NOU 2001:34¹⁶ der det gjøres rede for enkelte samiske sedvaner og rettsoppfatninger i Finnmark. Utredningene viser at den ulike samiske bruken av ressursene har sitt grunnlag i bestemte rettsoppfatninger blant den samiske befolkningen, og at disse rettsoppfatningene var ”gjeldende rett” for samene som bebodde og bebor disse områdene.

Sametinget har i sin høringsuttalelse til planlovutvalgets første delutredning NOU 2001:7 understreket nødvendigheten av at utvalget foretar en grundig gjennomgang av de folkerettslige forpliktelsene man står overfor når det er tale om plan- og arealspørsmål, vi viste særskilt til statens urfolksrettslige forpliktelser. Planlovutvalget har en opprømsing av en rekke aktuelle folkerettslige forpliktelser som beskytter og verner om samenes rettigheter i pkt 7.24. Imidlertid foretar ikke utvalget noen gjennomgang og drøfting av konvensjonene.

Sametinget ser helt klart at det er behov for en presisering i lovteksten hva gjelder spesielt samisk utmarksbruk basert på alders tids bruk, materiell tilknytning og åndelig tilhørighet til områdene, jf. ILO artikkel 13. Under en hver omstendighet er det behov for at det gjøres rede for de ulike samiske interesser i det videre lovarbeidet. Man kan spørre seg hvordan planmyndighetene skal forholde seg til annen samisk bruk av områdene enn reindrift dersom det ikke er redegjort for dette

¹⁵ Utredningen i sin helhet: <http://www.odin.dep.no/jd/norsk/publ/rapporter/012101-220018/>

¹⁶ <http://www.odin.dep.no/jd/norsk/publ/utredninger/NOU/012001-020016/>

Sign: _____/_____

noen steder. Det er videre behov for en nærmere gjennomgang av de folkerettslige forpliktelsene man er bundet av i forhold til samene og konsekvensene av dette i plan- og areallov sammenheng.

Kap 7.3 Reindrift i NOU 2003:14

Planlovutvalget har gjort et omfattende arbeid hva gjelder å sikre reindriften arealinteresser. Det er i hovedtrekk forsøkt sikret ved at man innenfor det vi kjenner som LNF-områder har påført en R for reindrift, slik at det nå er LNRF.

Reindriften blir på denne måten mer synliggjort, noe som igjen vil føre til en sikring av reindriften arealbehov, samtidig som dette ventelig vil føre til at bevisstheten omkring dette behovet blir større. Utvalgets forslag til samordning på tvers av kommune- og fylkesgrenser vil bidra til at reindriften blir tatt hensyn til på en annen måte enn tidligere.

Plan- og bygningsloven er et viktig virkemiddel for å sikre arealgrunnlaget i reindriften. Loven innebærer at reindriftssamene skal medvirke i planprosessene gjennom høringer og kommunikasjon med vedkommende planmyndighet. Distriktsstyrene i berørte reinbeitedistrikt er høringsinstans som rettighetshavere. I henhold til reindriften skal distriktet ha utarbeidet en distriktsplan som bl.a. viser arealbruken i distriktet. Områdestyrene medvirker som statlig fagmyndighet i planprosessene, og har adgang til å reise innsigelse mot planvedtak slik at vedkommende plan sendes Miljøverndepartementet, eventuelt regjeringen, til endelig avgjørelse.

Sametinget er positiv til at det for reindriften er foreslått særskilte bestemmelser i den nye plan- og bygningsloven som bidrar til en sikring av reindriften, og det er svært viktig at reindriften nedarvete rettigheter blir synliggjort. Vi har fått forståelsen av at utvalget i stor grad har fulgt de faglige råd som er gitt i forbindelse med reindriftsspørsmål, dette er betryggende og positivt.

Enkelte av bestemmelsene i lovutkastet

Lovens formål § 1-1

Planlovutvalget foreslår blant annet i lovens formål at: ”Den (loven) skal sikre vern av verdifulle landskap og natur- og kulturmiljøer og sikre naturgrunnlaget for samisk kultur.” Lovutvalget har drøftet spørsmålet i kap 7.24. I lovforslagets motiver, se NOU 2003:14 side 242, heter det at ”Samisk kultur og livsstil har alltid vært sterkt knyttet til naturen, til dels sårbar natur, og er derfor svært avhengig av en god og riktig naturressursforvaltning. Samisk kultur og samfunnsliv er under press fra det norske storsamfunnet.

Samisk kultur er beskyttet både av Grunnloven § 110a og av internasjonale konvensjoner, i første rekke FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter og ILO-konvensjonen om urfolks rettigheter. Myndighetene må følge opp disse forpliktelsene ved å ta særlige hensyn til det samiske i samfunnsplanleggingen generelt, og i arealplanleggingen i områder med betydelige samiske

Sign: _____ / _____

interesser spesielt. Dette bør understrekes ved at hensynet til samisk kultur nevnes særskilt i formålsparagrafen.”

Planlovutvalget har i siste ledd tatt med en bestemmelse om forholdet til internasjonale avtaler, den lyder: *”Loven skal sikre norsk gjennomføring av internasjonale avtaler innenfor lovens virkeområde.”* Utvalget sier at hensikten med bestemmelsen er å markere at Norge har internasjonale forpliktelser på felter som omfattes av plan- og bygningsloven, og at mange av disse forpliktelsene må varets helt eller delvis gjennom denne loven og praktiseringen av den. Videre sies det at de internasjonale reglene vil også kunne ha betydning for hva som gyldig kan vedtas med hjemmel i loven, og for tolkningen av bestemmelser i loven.

Sametinget er positiv til at man i lovens formålsbestemmelse legger vekt på at naturgrunnlaget for samisk kultur skal sikres. Det vises til at også Samerettsutvalget har foreslått noe tilsvarende når det gjelder plan- og bygningsloven¹⁷. Sametinget er også tilfreds med at det i motivene henvises til Grunnloven § 110a, FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter (SP) og ILO-konvensjonen om urfolks rettigheter, og at det vises til at ”myndighetene må ta særlig hensyn til det samiske...”. Sametinget viser til at dette er i tråd med det som følger av Grunnlovens § 110a, jf SP artikkel 27. Vi vil minne om at disse to bestemmelsene skal tolkes likt, videre at SP artikkel 27 er en del av norsk rett, jf menneskerettsloven § 2.

Det er veldig viktig for Sametinget at helheten og mangfoldet i den samiske kulturen kommer frem, og at det kommer frem at hva som skal sikres. Det som etter vår vurdering fremdeles mangler etter at utvalget har avsluttet sitt arbeid, er en nøyere gjennomgang av bestemmelsene det henvises til i motivene i sammenheng med samiske kultur og interesser. Vi mener det vil være vanskelig for de ulike planmyndigheter å vite hvordan de internasjonale bestemmelsene det henvises til skal anvendes i det praktiske plan og arealarbeidet. Vi forutsetter at dette blir fulgt opp i det videre arbeidet med loven.

Når det gjelder henvisningen i formålsbestemmelsen til internasjonale avtaler forstår vi dette som en henvisning til presumsjonsprinsippet og prinsippet om lojal oppfølging av folkeretten. Dette er positivt.

§ 1-3 Lovens geografiske virkeområde

I andre ledd i paragrafen er det fastslått at loven gjelder en nautisk mil utenfor grunnlinjen. Dette innebærer en utvidelse i forhold til dagens lov, og er i følge utvalget en mulighet til å klarlegge og avveie interesser i sjøområder, behovet for en samlet kystsoneplanlegging, hvor sjøfarts- og fiskerierinteressene kommer sterkt inn, samt vernebehovet. Det henvises og til EUs vannressursdirektiv som og gjelder til en nautisk mil utenfor grunnlinjen. Utvalget mener kommunegrensen fortsatt skal gå ved grunnlinjen. Den kommunale planen må derfor i nødvendig utstrekning kombineres med statlige planvedtak.

Sametinget har i seg selv ikke noen motforstilling mot at lovens virkeområde utvides med en nautisk mil fra grunnlinjen. Det som imidlertid må være forutsetningen er at det i det videre

¹⁷ Se NOU 1997:4, [punkt 8.5.1](#)

arbeidet med loven kommer helt klart frem hvilke samiske interesser som kan bli berørt av dette og at det særskilte verne som samisk kultur har blir redegjort klart for. Vi viser i dette tilfellet til den allerede sterkt truede samiske fjord- og kystkulturen som har vært og er under et særdeles sterkt press fra de ulike myndighetene.

Vi gjør oppmerksom på at en slik utvidelse vil innebære at alle de samiske fjordene i sin helhet kommer inn under planlovens virkeområde. Vi mener et arbeid med dokumentasjon og synliggjøring er nødvendig dersom de samiske interessene skal bli synliggjort og bli tatt hensyn til i kommunenes og statens plansaker.

§ 1-7 Medvirkning og høring

Utvalget foreslår i tredje ledd, første punkt at ”Kommunene har et særlig ansvar for å sikre aktiv medvirkning fra grupper som krever spesiell tilrettelegging, herunder barn og unge.” Dette er positivt. I lovens motiver henvises det til en rekke grupper som kan kreve slik spesiell tilrettelegging, herunder barn, elder og fremmedkulturelle.

Sametinget har tidligere tatt opp dette med utvalget, og vi tror det er viktig at kommunene blir gjort oppmerksom i forhold til samiske lokalsamfunn og samiske organisasjoner. Dette er særlig aktuelt i de kommunene hvor det er tradisjonell samisk bosetting, men hvor samene gjerne er i mindretall i forhold til den øvrige befolkningen. Samer i slike områder er ofte ikke så synlige som f.eks i indre Finnmark, og på grunn av den harde fornorskings- og assimileringspolitikken som tidligere har blitt ført, er man gjerne ikke vant til å hevde sine interesser og rettigheter i samme grad som andre. Likefullt har samer i disse områdene krav på at det tas hensyn til deres interesser og rettigheter i kommunens planprosess.

I vår henvendelse til lovutvalget tidligere sa vi at det nødvendigvis ikke var behov for at samene var særskilt nevnt i loven, men i forarbeidene/motivene mente vi det ville være behov for en presisering i forhold til samer når det gjelder hvem som inngår i ”grupper som krever spesiell tilrettelegging”. Dette er ikke kommet med i motivene, vi ber om at dette fremkommer i det videre arbeidet. Vi ser samtidig et behov for å komme med en presisering om at samer ikke er å anse som fremmedkulturelle.

§ 1-9 Konsekvensutredning av planer med vesentlig virkning

Dette er en av de bestemmelsene som har vært på høring tidligere, men der Sametinget ikke har fått høringsbrevet. Vi velger derfor å si noe om bestemmelsen.

Utvalget har forenklet og forbedret loven når det gjelder konsekvensutredninger (KU). Dette fremkommer i § 1-9. Hensikten er at fylkes-, kommune-, område- og detaljplanlegging i nødvendig utstrekning skal omfatte utredning av *vesentlige virkninger* for miljø, naturressurser eller samfunn. Dermed kan planprosess og nåværende konsekvensutredning (KU) for bestemte tiltak i alminnelighet slås sammen. Planprogrammet som utarbeides i tidlig fase, skal være et felles arbeidsgrunnlag for berørte myndigheter og interesser. I lovens motiver heter det at utvalget legger til grunn at overordnede arealplaner, her menes fylkesplaner for arealbruk og arealdelen i kommuneplan, alltid vil kunne ha vesentlige konsekvenser – og derfor blir det en plikt til å foreta

Sign: _____/_____

konsekvensutredninger. For områdeplaner og detaljplaner må det vurderes hva som er vesentlige virkninger. I utvalgets opprøp i motivene av relevante virkninger er ”vesentlig innvirkning på samisk naturgrunnlag” nevnt. Utvalget ser for seg at dette må klargjøres i det videre arbeidet, og at det vil være hensiktsmessig å gi dette i forskriftsform. Forslaget i paragrafen innebærer en gjennomføring av EUs plandirektiv.

Sametinget vurderer det som positivt at konsekvensutredninger nå blir vurdert på et tidlig stadium i planprosessen.

Vi er tilfredse med at man i de tilfeller et tiltak får vesentlig virkning på samisk naturgrunnlag gjennomfører en konsekvensutredning. Vi håper dette vil gjøre at konsekvensutredningen kan gi en reell vurdering av om tiltak kan iverksettes.

Sametinget understreker det man tidligere har gitt uttrykk for, nemlig at man også i konsekvensutrednings-bestemmelsene må ha regler som sikrer naturgrunnlaget for samisk kultur. FN konvensjonen om sivile og politiske rettigheter artikkel 27, jf Grunnlovens § 110a krever at konsekvenser av inngrep i samiske områder, herunder områder hvor det utøves samiske næringer, må være tilstrekkelig utredet før et eventuelt naturinngrep kan iverksettes. Vi viser til at også Agenda 21, kapittel 26, og biokonvensjonens artikkel 8j gir føringer om utredninger når det gjelder inngreps- og miljøkonsekvenser.

Vedtak av arealplaner må være basert på forsvarlige utredninger av virkningene for samisk kultur og næringer, herunder reindriften, og ta tilstrekkelig hensyn til det behov for arealer som er der. Konsekvens-utredningsbestemmelsene må ha vektleggingsregler som sikrer naturgrunnlaget for samisk kultur. I St meld nr 33 (2001-2002)¹⁸ påpeker regjeringen viktigheten av at man i forbindelse med konsekvensutredning ikke bare vurderer konsekvensene av det enkelte tiltak, men vurderer de samlede effektene av gjennomførte og planlagte tiltak innenfor det enkelte reinbeitedistriktet.

Det er en oppgave for plan myndigheten å vurdere om henholdsvis medvirkningskrav i § 1-7 og behovet for konsekvensutredning i § 1-9 er oppfylt. Det er ikke problematisert i lovarbeidet om hvordan dette skal håndteres dersom noen av partene er uenige i planmyndighetens vurdering. Sametinget mener at dette bør avklares nærmere i det videre arbeidet med utformingen av loven.

§ 1-13 "Forbud mot bygging m.v. i 100-metersbeltet langs sjøen."

I arealdel til kommuneplan kan kommunen gi nærmere bestemmelser om oppføring av nødvendige bygninger og mindre anlegg, og opplag, for landbruk, reindrift, fiske, fangst, havbruk og sjøverts ferdsel, i 100-metersfeltet. Tilsvarende gjelder for fylkesdelplan for arealbruk med særlig rettsvirkning”.

¹⁸ Tilleggsmelding til St.meld. nr. 55 (2000–2001) Om samepolitikken <http://www.odin.dep.no/krd/norsk/publ/stmeld/016091-040005/>

Sign: _____/_____

§ 1-14 Innsigelse og mekling

Det er i utvalgsarbeidet tatt sikte på klargjøre både *hvem* som kan gjøre gjeldende innsigelse, og *hva* som kan være grunnlag for innsigelse. Formålet med bestemmelsen er å trekke opp visse rammer for dette i selve loven, for dermed å begrense innsigelsesadgangen på en fornuftig måte. Det er også kommet inne en særskilt bestemmelse i fjerde ledd om Sametingets rolle der det fremkommer at ”*Sametinget kan fremme innsigelse mot slike planer i spørsmål som er av vesentlig betydning for samisk kultur, næringsutøvelse eller samfunnsliv.*” I lovens motiver, se NOU 2003:14 side 262 – 263 er dette nærmere omtalt.

I NOU 2003:14 heter det at det er viktig å sikre at også *samiske interesser* kan varetas gjennom innsigelse. Utvalget foreslår at den funksjonen legges til Sametinget i spørsmål som er av vesentlig betydning for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv.

Dette sies uttrykkelig i *fjerde ledd*. Hva som er «av vesentlig betydning for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv» må i stor grad være Sametingets egen skjønnsmessige vurdering. Det vil ikke alltid være klart hvordan samiske interesser berøres av en plan. Det kan være ulike oppfatninger innenfor den samiske befolkning om hvilke virkninger en plan vil ha for dem, og det vil kunne foreligge forskjellige samiske interesser på samme måte som det vil være i befolkningen ellers. I slike situasjoner blir det Sametingets ansvar å foreta den samlede avveining og vurdering av om kriteriet for å kunne gjøre innsigelse gjeldende er oppfylt, og om innsigelse skal fremmes. Det må presiseres at innsigelsesadgangen for Sametinget ikke gjelder forhold som er like viktige og gjelder på samme måte for befolkningen generelt. For slike spørsmål er det de vanlige myndighetene som er rette innsigelsesmyndighet. Forholdet må ha en særlig betydning for den samiske befolkning for å omfattes av Sametingets innsigelsesrett. Utvalget ser ikke bort fra at det her kan oppstå grensetilfelle, og antar at Sametingets vurdering av spørsmålet i såfall bør tillegges spesiell vekt.

I *siste ledd* i bestemmelsen foreslås det at ”Kongen treffer vedtak om hvem som skal være mekler”. Utvalget lar det stå åpent i loven hvem som skal være meklingsinstans. Utvalget sier likevel i motivene at det er viktig at det ikke oppstår tvil om meklerens upartiskhet. Dette kan tilsi at mekleren kan variere etter sakstype og hvilket organ som gjør innsigelse gjeldende.

Sametinget er positiv til at vår rolle blir klargjort i forbindelse med innsigelsesinstituttet. Vi merker oss at det i motivene er skissert opp mulige situasjoner som kan oppstå, vi legger og merke til at utvalget mener at ved grensetilfeller bør Sametingets vurdering av spørsmålet tillegges spesiell vekt. Sametinget vil i tilknytning til utvalgets vurderinger her vise til det som er sagt overfor om det særskilte vern samiske kultur har etter Grunnloven § 110a og SP artikkel 27. Vi er av den oppfatning at dette innebærer at Sametingets vurdering skal tillegges spesiell vekt i saker der det er uenighet/tvil.

Når det gjelder siste ledd vedrørende Regjeringens myndighet til å oppnevne mekler mener Sametinget at fylkeskommunen bør ikke tildeles slik meklerfunksjonen når det reises innsigelse til offentlige planer. Dette fordi fylkeskommunen er politisk styrt, og vil derfor ikke være rett organ til å påse at nasjonale og regionale retningslinjer følges i kommunal planlegging. Dette problematiseres ytterligere når fylkeskommunen også har ansvar for å bistå og veilede kommunene i deres planprosesser.

Sign: _____ / _____

Meklerfunksjonen bør ivaretas av en part uten interesse i saken. En meklerfunksjonen bør i stedet legges til et frittstående organ. Meklerfunksjonen legges til fylkesmannen med bruk av settefylkesmann når fylkesmannen selv har reist innsigelse.

§ 1-15 Forholdet til forvaltningsloven og klage

Det foreslås i bestemmelsens tredje ledd at Sametinget, sammen med statlig myndighet, fylkeskommune og kommune kan påklage enkeltvedtak etter loven dersom vedtaket direkte berører vedkommende myndighets saksområde. Dette gjelder likevel ikke i plansaker der vedkommende myndighet har hatt mulighet til å gjøre innsigelse gjeldende. Bestemmelsens tredje ledd er tatt inn for å fjerne dagens uklarhet om hvorvidt offentlig myndighet kan påklage et planvedtak. Den slår fast at fylkeskommunal og statlig myndighet har klageadgang på enkeltvedtak etter loven, dersom vedtaket direkte berører vedkommende myndighets saksområde. Men klageadgangen gjelder ikke i plansaker, det vil si vedtak av områdeplaner og detaljplaner. Her har myndighetene innsigelsesrett og må eventuelt benytte denne. En myndighet skal altså ikke ha både klageadgang og innsigelsesadgang i samme plansak.

Sametinget ser positivt på at uklarheten nå ryddes av veien, og vi ser det som positivt at Sametinget er nevnt eksplisitt i bestemmelsen. Se for øvrig punkt 3.5.16 nedenfor hva gjelder ressurser.

§ 2-4 Sametinget

Det er foreslått at en egen bestemmelse om Sametingets rolle i plansaker: "Ved behandlingen av planer etter denne lov skal Sametinget anses som statlig organ." i motivene fremkommer det at bestemmelsen er tatt inn for å gjøre det klart at Sametinget skal høres på samme måte som statlige organer i planprosessen. Sametinget er positivt til at vår rolle blir avklart i en egen bestemmelse i den nye loven.

Kapittel 4 Statlige planretningslinjer og planvedtak

Lovutvalget sier i motivene til kapittel 4 at "Skal plansystemet fungere, må det være et godt samspill mellom statlige myndigheter, fylkeskommuner og kommuner. Staten må ha egnede virkemidler for å kunne vareta nasjonale hensyn og oppgaver i møtet med kommunale og regionale mål og prioriteringer. Med dette for øyet foreslår utvalget en viss utbygging av reglene om statlig planlegging i forhold til dagens regler." I § 4-2 Statlige planretningslinjer, har planlovutvalget foreslått at det som tidligere var rikspolitiske retningslinjer (RPR) nå blir statlige planretningslinjer. Bestemmelsen er ment mer tydelig og klargjørende enn dagens bestemmelse.

Sametinget er positivt til at det nasjonale ansvaret i kapittel 4 og bestemmelsen om statlige planretningslinjer er blitt tydelige. Dersom statlige planretningslinjer vil bidra til å konkretisere innholdet i formålsbestemmelsen er dette positivt. Sametinget ser videre at gode statlige planretningslinjer vil gi klare føringer til de regionale og lokale arealforvaltningsinstansene, noe som

Sign: _____/_____

igjen vil kunne bidra til en tryggere situasjon for samiske interesser. Sametingets rolle i denne sammenheng vil være viktig.

Kap 6 - regionale planer

Utvalget har en rekke forslag hva gjelder regionale planer.

Sametinget mener at fylkesplanene, jf § 6-5 kan bli et nyttig verktøy for en samordnet planlegging på tvers av kommunegrensene dersom det tas aktivt i bruk. Et slikt verktøy har reindriftens styrings- og forvaltningsorganer etterlyst i og med at ett reinbeitedistrikt ofte strekker seg over flere kommuner, og det har vært vanskelig å få fram at konsekvensene av en kommunes planlegging ofte har konsekvenser for reindriften også i nabokommunen. Videre gir plansamarbeid mellom fylker, jf § 6-8 mulighet for å løse planoppgaver på tvers av fylkesgrensene, dette vil kunne få positive virkninger for reindriften som har andre grenser enn kommune- og fylkesgrenser.

Kap 7 - interkommunalt plansamarbeid

Det er i det utkast til ny lov foreslått et helt nytt kapittel med regler for interkommunalt plansamarbeid. Sametinget håper de nye reglene kan bidra til at samiske næringer som ofte drives på tvers av kommunegrenser kan få en bedret situasjon dersom kommunene/fylkene samarbeider.

§ 8-2 Organisering av planarbeid og samarbeidsplikt

Fylkesmannen påser at kommunene oppfyller plikten til planlegging. Fylkesmannen gis i egen forskrift sanksjonsmuligheter overfor kommuner som ikke oppfyller planplikten.

§ 9-7 Arealformål i arealdelen

Utvalget har foreslått en omfattende regel hva gjelder arealformål i arealdelen i kommuneplan, og regelen må ses i sammenheng med § 9-8 og §§ 11-3, 11-4 og 12-3. Utvalget har foreslått og redegjort for forlaget om at dagens LNF områder foreslås å bli LNRF områder (areal for landbruk-, reidrifts-, natur-, og friluftformål).

Sametinget er positiv til at utvalget har fulgt ønskene fra reindriftnæringen og foreslått LNRF områder. Tilføyselsen av R som egen kategori vil gjøre reindriften mer synlig både for kommunene og andre interesser i forbindelse med disponeringen av kommunens arealer.

Vi håper dette vil føre til at kommunene direkte ut fra lovteksten ser sin forpliktelse overfor reindriften og dens interesser ved utarbeidelse av sine planer.

Vi har videre noen kommentarer til konkrete forhold i bestemmelsen. I tilknytning til punkt 3a vil vi understreke viktigheten av at man er restriktive med hensyn til utbygging i utmark i områder der det drives reindrift. Det er viktig at dette blir vektlagt i det videre arbeidet med loven.

Når det gjelder begrepsbruken i bestemmelsen, der det heter "gårdstilknyttet næring" i punkt 3 a) har vi uttrykt at vi er skeptisk til at man innfører nye begreper. Vi mener slik begrepsbruk vil kunne

Sign: _____/_____

medføre en videre tolkning enn dagens ordning, som innebærer en økt utbygging i viktige arealer for landbruk, reindrift og utmarkshøsting.

Sametinget stiller seg kritisk til at arealene i LRNF åpnes for enkelsaksbehandling jfr punkt 3b), når det gjelder fritids- og næringsbygg. En slik regel vil gi et signal om at det i disse områdene ikke er nødvendig med konkrete planer, og at det kan gis tillatelse til bygging gjennom enkelsaksbehandling. Derfor må § 9-7, 1.ledd punkt 3b) endres til: Areal der spredt fritids- eller næringsutbygging m.v. kan tillates gjennom vedtak av detaljplan. Areal der spredt boligbygging kan tillates gjennom behandling av enkeltvis søknader eller detaljplaner.

Forsvaret sine særlige behov omtales under punkt 5. Sametinget vil vise til at de erfaringer man har med forsvarets egne regler for planvirksomhet ikke er særlig gunstige for samiske interesser.

Det viser seg i forhold til skytefeltutbygginger, veier osv, hvor samiske interesser, særlig reindriften interesser i all vesentlighet blir den tapende part. Sametinget mener at også Forsvaret må omfattes av de samme regler og følge de krav som man har til planprosesser ellers.

§ 9-8 Hensynssoner i arealdelen

Det foreslås at det kan angis spesielle hensynssoner i kommuneplanens arealdel. I tredje ledd punkt 3 sies det at det kan gis reindriftssoner. Virkningen av hensynssoner er det redegjort for i motivene til bestemmelsen.

Sametinget vurderer det som positivt dersom hensynssoner kan bidra til å synliggjøre reindriften interesser, videre bidra til at det tas særlig hensyn til reindriften når dette er nødvendig. Når det gjelder forholdet til hensynssoner er det viktig at områder som tjener til reinbeite i sin helhet markeres som hensynssoner i kommuneplanens arealdel. Dette vil både bidra til å synliggjøre reindriften områder og tilstedeværelse. I forarbeidene til lovforslaget påpekes viktigheten av å verne reinbeitearealene. Dette synliggjøres ved at reinbeiteområder karakteriseres som hensynssone som skal vernes særskilt. Dette er i seg selv positivt, men et reinbeiteområde må ansees som en helhet der kalvingsland, flytteleier, alle årstidsbeiter, anlegg og oppsamlingsområder inngår.

Når det gjelder "hensynssoner" er disse vakt begrunnet og inneholder mangler med hensyn rettsvirkning. Et spørsmål som kan stilles er hvorvidt det *innenfor* et LRNF-område skal foreligge differensierte hensynssoner. En slik gradering av reinbeitene vil ganske sikkert gi rom for inngrep og byggetillatelser. For reindriften er det meget viktig å se reindriften beiteområder som en *helhet* fordi man lettere kan vurdere hvilke virkninger et enkeltinngrep vil få for distriktets totale beiteareal.

§ 9-9 Retningslinjer og bestemmelser i arealdelen

I lovforslaget gis kommunen myndighet til å bestemme plassering, utforming og størrelse av nye bygninger og anlegg i reindriften, jf 4. ledd nr. 3. Det gjøres oppmerksom på at dette ikke må stride mot de regler som omhandler bygninger og anlegg i reindriftenloven.

Sametinget vil påpeke at plassering, utforming og størrelse av nye bygninger og anlegg i reindriften krever en reindriftenfaglig vurdering, noe de fleste kommunene ikke er i besittelse av i dag. Med dette

Sign: _____/_____

som bakgrunn vil det ikke være forsvarlig å legge avgjørelsesmyndighet til kommunene som ikke innehar reindriftskompetanse.

Sametinget er av den oppfatning at dagens ordning med melde og søknadsplikt er tilstrekkelige. I dag er det slik at før det kan oppføres gjeterhytter, gjerder og anlegg må det til en grundig behandling etter reindriftsloven. Ved denne form for saksbehandling sikres kommunen nødvendig innflytelse på plassering, utforming og størrelse på utbygginger i reindriften. Det vil derfor ikke være behov for å ta reindriften med blant de interesser som regnes opp i forslaget § 9-9 fjerde ledd nr. 3.

§ 12-4 Behandling av detaljplan

Utvalget foreslår i andre ledd første punkt at forslagsstiller til detaljplan skal legge planspørsmålet frem for planmyndigheten og andre berørte myndigheter i møte.

For Sametinget vil møteformen være en praktisk vanskelig måte å jobbe på, for Sametinget vil det bli vanskelig å møte opp i eventuelt 160 kommuner. Vi tror dette vil ha konsekvenser for flere, og håper man i det videre arbeidet finner en mer praktisk måte å løse dette på.

§ 19-1 Dispensasjoner

Lovutvalget mener å ha foretatt en viss oppstramming og klargjøring av dispensasjonsreglene.

Sametinget har vært og er skeptiske til at det skjer en uthuling av dispensasjonsadgangen. Den planløse utbyggingen som skjer gjennom utstrakt bruk av dispensasjoner er i sum store inngrep i samiske bruks- og bosettingsområder. Prinsippet om at all arealbruk skal skje etter plan, blir uthult ved en for vid dispensasjonsadgang til kommunene. I de tilfeller statlig sektormyndighet har gått i mot at det blir gitt dispensasjon, bør kommunen ikke ha hjemmel til å dispenser. På dette punkt bør § 1-19 endres. Dette er også i samsvar med Miljøverndepartementets veileder til kommuneplanens arealdel.

Sametinget har i sin uttalelse til NOU 2001:7 sagt at det er behov for at hytte- og gamlebygging i tilknytning utøvelse av tradisjonelle næringer skal skje uten bruk av dispensasjonsadgangen, dette vil vi igjen understreke. Det krever imidlertid en grensegang mellom tradisjonell utmarksnæring og hva som er mer fritidspreget utmarksbruk.

Sametinget har i sin uttalelse til NOU 2001:7 og Sametingsplanen 2002-2005 sagt at hytte- og gamlebygging i tilknytning til utøvelse av tradisjonelle næringer, og vedlikehold av områdetilhørighet må vurderes prinsipielt annerledes enn bygging til vanlig fritidsformål. Denne type byggeformål bør så langt som mulig søkes avklart i arbeidet med kommuneplanen. Dette vil kreve en dialog med samiske lokalsamfunn og interessegrupper.

Sign: _____/_____

§ 20-2 Endring av andre lover

Utvalget foreslår samordning av en rekke lover, herunder reindriftsloven, oppdrettsloven, motorferdselloven, viltloven, laksefiskeloven og kulturminneloven. Under punkt 4 foreslås det at reindriftsloven endres slik at § 8a nytt tredje ledd skal lyde:

”Arbeidet med distriktsplaner skal så vidt mulig skje i tilknytning til kommunal og regional planlegging etter plan- og bygningsloven. Innenfor rammene av denne lov og reglene i plan- og bygningsloven, kan arealplaner etter plan- og bygningsloven gi bestemmelser om bygninger i og utøvelse av reindriften. Arealdisponeringen i vedtatt distriktsplan skal på hensiktsmessig måte komme til uttrykk i hensynssoner med tilhørende bestemmelser i arealplaner etter plan- og bygningsloven ved første planrevisjon.”

Sametinget vil vise til at det pågår flere omfattende lovprosesser som vil berøre samiske arealinteresser og som har betydning for plan- og arealsaker, vi vil her nevne finnmarksloven, mineralloven, reindriftsloven, biomangfoldloven og havressursloven. Vi ber om at man i det videre arbeidet med en ny plan- og bygningslov er oppmerksom på dette. I tillegg vil vi gjøre oppmerksom på det omfattende arbeidet som Samerettsutvalget gjør i Troms, Nordland og sørsameområdet, etter Sametingets mening vil også dette være av stor betydning for samiske plan og arealspørsmål.

Sametinget går imot endring i reindriftslovens § 8a som er foreslått i forslaget til ny plan- og bygningslov, og gir heller sin tilslutning til de endringer som reindriftslovutvalget foreslår i § 8a, jfr. NOU 2001:35. De fleste kommuner har ikke kompetanse til å utøve reindriftsfaglig skjønn og kan ikke gis myndighet i forhold til reindriften arealbruk og utøvelse. Eventuell endring i reindriftsloven må derfor skje i forbindelse med revidering av reindriftsloven ut fra en reindriftsfaglig vurdering.

Oppsummering av kommentarer til lovtæksten

Sametinget er positiv til forenklingen og strukturendringene som er foreslått i utkast til ny plan- og bygningslov, samt at Sametinget får en utvidet rolle i plan- og arealsaker. Sametinget må for å kunne oppfylle dette som nå blir lovpålagte oppgaver settes i en ressursmessig situasjon som gjør at det er mulig for oss å arbeide med disse sakene og oppfylle forventningene som selvsagt vil komme i forhold til det arbeidet som vil måtte gjøres. Vi anser dette som en forutsetning for vår deltakelse.

Det Sametinget imidlertid ser som en stor utfordring for de sentrale myndigheter i det videre arbeidet med en ny plan- og bygningslov, og som blir en ”følgefeil” i forhold til loven dersom det ikke blir forbedret, er mangelen på den nødvendige redegjørelsen for hva som er samiske interesser og hvilke områder som det er aktuelt i forhold til. Sametinget er av den klare oppfatning at dette må det redegjøres nærmere for. Det henvises her og til regjeringens utførte arbeid med finnmarkslov og den manglende identifisering i henhold til ILO 169 av områder hvor samer har eiendomsbesittelse og bruksrett, dersom et slik arbeid hadde vært gjennomført ville mange av de spørsmål som i dag fremstår som usikre og uklare vært løst – også i planlovsammenheng. Når det gjelder innhold og betydning av de folkerettslige forpliktelsene myndighetene er bundet av i forhold til samene og konsekvensene av dette i plan- og areallov sammenheng er det nødvendig med en nærmere beskrivelse av dette.

Sign: _____/_____

Kapittel 8 Økonomiske, administrative og miljømessige konsekvenser

I NOU 2003:14 har utvalget i kapittel 8 behandlet spørsmålet om økonomiske, administrative og miljømessige konsekvenser av lovforslaget. Det er i dette kapitlet ikke sagt noe om konsekvensene i forhold til Sametingets rolle i planlov sammenheng.

Sametinget har i denne høringsuttalelsen vist til at det vil være viktig at Sametinget, for å kunne oppfylle både de lovpålagte oppgaver og de forventninger som er til Sametinget i samfunnet i forhold til disse spørsmål, settes i ressursmessig stand til å utføre sine oppgaver.

Regjeringens videre arbeid med en ny planlov

I henhold til ILO nr 169 om urfolk i selvstendige stater har myndighetene plikt til å konsulere sitt urfolk i viktige saker, jf artikkel 6 og guidelines for konvensjonen. Vi vil minne om bestemmelsen og ber om at Sametinget i regjeringens videre arbeidet konsulteres i henhold til ILOs bestemmelser. Forut for konsultasjonene må også Regjeringen og Sametinget bli enige om prosedyrer for konsultasjonene.

I en ekspertuttalelse på oppdrag fra Regjeringen har Geir Ulfstein og Hans Petter Graver¹⁹ uttalelser om blant annet plan- og bygningsloven. Uttalelsen er laget på oppdrag fra regjeringen etter en forespørsel fra Stortinget i forbindelse med regjeringens utkast til finnmarkslov. Vi vil særskilt vise til kapittel 3 i utredningen under punktet om ILO artikkel 15, se side 15 som omhandler forhold som er aktuell i planlovsammenheng, hvor det blant annet heter:

”Bestemmelsen (ILOs artikkel 15 nr 1) innebærer med andre ord en rett til å delta i den offentligrettslige forvaltning. Deltakelsesrettighetene som må tilstås er sterkere enn alminnelige partsrettigheter i forvaltningsloven. Dette følger av at bestemmelsen direkte taler om ”participate in the use” i motsetning til for eksempel artikkel 15 nr. 2 som taler om ”consult these peoples” og artikkel 6 som taler om ”consult the peoples concerned”. Etter ordlyden er det nærliggende å legge til grunn at urfolket må være representert i de organer som treffer vedtak og forestår forvaltningen av ressurser på urfolkets områder. Siden bestemmelsen bruker ordet ”participate” kan det imidlertid ikke være noe krav om at den offentligrettslige forvaltningen overlates til urfolket eller at det skal gis avgjørende innflytelse i de saker som gjelder ressurser på deres områder. Praktisk sett innebærer dette at det ikke kan treffes avgjørelser for eksempel etter plan- og bygningsloven, naturvernloven, viltloven, lakse- og innlandsfiske_loven uten at samene er representert i de organer som treffer avgjørelsene og som utøver forvaltningen eller på annen måte deltar i forvaltningen.”

Vi ser for oss at man i konsultasjonene mellom Sametinget og Regjeringen i det videre lovarbeidet vil måtte komme inn på de utfordringene som ekspertene her tar opp. Sametinget vil imidlertid allerede nå signalisere at de utfordringene vi sammen med Regjeringen står overfor vil medføre at Sametinget har et økt ressursbehov. Sametinget tar forbehold om at vi kan komme tilbake med utfyllende detaljer til lovutkastet i forbindelse med konsultasjonene som må finne sted mellom Regjeringen og Sametinget i det videre arbeidet med en ny planlov.

¹⁹ Folkerettslig vurdering av forslaget til ny Finnmarkslov, av Hans Petter Graver og Geir Ulfstein

Saken ble avsluttet 26. februar 2004 kl. 18.45.

Sign: _____/_____

Møtesekretærer: Inga Hætta Skarvik/Pål Nilsen Møteboken består totalt av 112 sider